

Deze brochure is een uitgave van het NIVEL in 2005. De gegevens mogen met bronvermelding (R.J. Kenens, L. Hingstman, *Cijfers uit de registratie van verloskundigen – peiling 2005*, NIVEL 2005) worden gebruikt. Gezien het openbare karakter van NIVEL publicaties kunt u altijd naar deze pdf doorlinken.

De brochure is, indien voorradig, te bestellen via receptie@nivel.nl.
U kunt zich ook aanmelden voor de verzendlijst:
<http://www.nivel.nl/oc2/page.asp?PageID=3863>

Ga (terug) naar de website: <http://www.nivel.nl/beroepenindezorg>

Cijfers uit de registratie van verloskundigen

peiling 2005

Nederlands instituut voor
onderzoek van de gezondheidszorg

**Cijfers uit de registratie van beroepen in de
gezondheidszorg**

**CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN
VERLOSKUNDIGEN**

Peiling 2005

R.J. Kenens
L. Hingstman

November 2005

NIVEL
Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT
Telefoon: 030 - 27 29 700
Internet: www.nivel.nl
E-mail: nivel@nivel.nl

Het NIVEL verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de gezondheidszorg.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatieactiviteiten alsmede het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

Deze brochure staat ook op onze internetpagina:
<http://www.nivel.nl/beroepeninzorg>.

INHOUD	pag.
1. INLEIDING	5
2. PRAKTISERENDE VERLOSKUNDIGEN	8
- Aantal en groei	8
- Vestiging & vertrek in de eerstelijns verloskunde	9
- Leeftijd	13
- Praktijkvorm eerstelijnsverloskundigen	14
- Opleidingsplaats	15
- Aantal praktijken	16
- Lidmaatschap KNOV	17
- Spreiding en dichtheid	18
3. AFGESTUDEERDE VERLOSKUNDIGEN	24
- Aantal	24
- Werkzaamheden	24
- Zoekgedrag afgestudeerde verloskundigen	28
4. SAMENVATTING	32
5. BEGRIPPEN	34

1. INLEIDING

Het NIVEL beschikt over een aantal registraties van beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg (huisartsen, verloskundigen, fysiotherapeuten, ergotherapeuten, oefen-therapeuten Cesar en Mensendieck). Het registratieproject van verloskundigen is in 1983 van start gegaan met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst tussen de toenmalige Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV) en het NIVEL.

Het doel van het registratieproject is informatie te verzamelen over het aantal personen dat in de verloskunde werkzaam is. In het project zijn een tweetal registraties opgenomen, te weten:

1. de registratie van praktiserende verloskundigen en
2. de registratie van afgestudeerde verloskundigen.

Registratie van praktiserende verloskundigen

Op basis van gegevens uit dit registratiesysteem kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen zijn er in Nederland werkzaam?
- wat is de leeftijdsopbouw van alle praktiserende verloskundigen?
- hoeveel verloskundigen hebben zich gevestigd en hoeveel hebben de praktijk neergelegd?
- op welke wijze vestigt men zich?
- wat is de praktijkvorm waarin verloskundigen werkzaam zijn?
- welk deel van de verloskundigen is klinisch werkzaam?
- hoe is de spreiding en dichtheid van de beroepsgroep over Nederland?

Belangrijke gegevensbronnen waaruit het registratieproject verloskundigen zijn informatie krijgt zijn de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) en de opleidingen: Verloskunde Academie Amsterdam (VAA), Verloskunde Academie Groningen (VAG) "Catharina Schrader", Vroedvrouwschool te Maastricht en Stichting Rotterdamse Opleiding tot verloskundige (SROV).

Daarnaast worden jaarlijks door het NIVEL, via schriftelijke en telefonische enquêtes, gegevens verzameld bij de verloskundige zelf. De respons op deze enquête schommelt jaarlijks rond de 98%. Op basis hiervan is het NIVEL in staat om statistische overzichten te publiceren vanaf 1 januari 1970.

Gezien de opzet van het registratiesysteem van werkzame verloskundigen kunnen in het licht van achteraf uitgevoerde correcties en toevoegingen, reeds gepubliceerde cijfers bijgesteld worden. De gegevensbestanden worden dus niet 'bevroren'.

Registratie van afgestudeerde verloskundigen

Sinds 1 januari 1986 beschikt het NIVEL over een registratie van afgestudeerde verloskundigen. Onder deze groep verloskundigen wordt verstaan diegenen die sinds 1986 de opleiding tot verloskundige hebben voltooid en nog niet werkzaam zijn als verloskundige (en daartoe de plannen niet hebben opgegeven) óf alleen als waarneemster gewerkt hebben.

De gegevens worden verkregen via een enquête die jaarlijks op de peildatum (1 januari) onder alle verloskundigen wordt gehouden die de opleiding in het daaraan voorafgaande jaar hebben voltooid of in een vorige peiling te kennen hebben gegeven dat zij (nog) geen vaste werkring hebben gevonden en nog op zoek zijn naar een praktijk. De respons op deze enquête schommelt jaarlijks rond de 90%.

Met deze gegevens kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen hebben jaarlijks de opleiding voltooid?
- hoeveel van hen zijn werkzaam als verloskundige en in welke functie?
- hoeveel verloskundigen zijn op zoek naar een eigen praktijk en hoeveel naar een vast loondienstverband?
- welke voorkeuren hebben praktijkzoekende verloskundigen met betrekking tot de praktijkvorm en de vestigingsplaats?

Opmerkingen:

Gezien de ontwikkelingen binnen de beroepsgroep zijn in deze brochure expliciet cijfers opgenomen over verloskundigen die in loondienst van een gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevalling Nederland of een vergelijkbare instelling/stichting werken. In voorgaande brochures van vóór peiling 2003 werden zij tezamen met de verloskundigen in een eigen praktijk of maatschap als “zelfstandig gevestigde verloskundigen” aangeduid. In deze brochure is dat alleen het geval indien er een historische vergelijking wordt gemaakt, bijvoorbeeld bij de verdeling van het aantal verloskundigen naar praktijkvorm (pag. 15).

Met ingang van de peiling van 1 januari 2005 is de definitie van de praktijkvorm veranderd; werd de praktijkvorm voorheen bepaald door het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in een praktijk¹, in de nieuwe definitie wordt uitgegaan van zowel zelfstandig gevestigde verloskundigen als van verloskundigen die in loondienst zijn van een zelfstandig gevestigde verloskundige (zie ook het onderdeel “Begrippen”).

¹) Zelfstandig gevestigd óf in loondienst van een gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevalling Nederland (STBN) of vergelijkbare instelling/stichting.

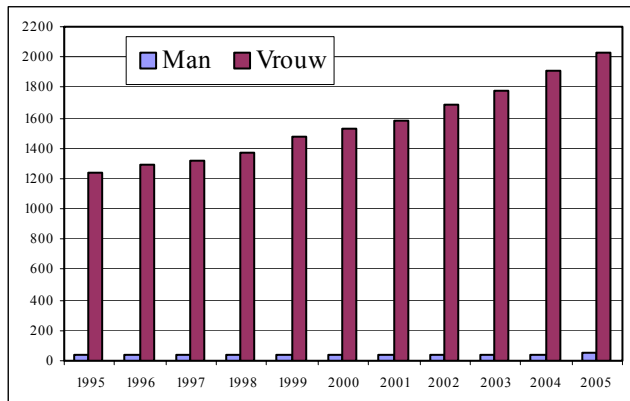
2. PRAKTISERENDE VERLOSKUNDIGEN

Aantal en groei

Op 1 januari 2005 zijn er in Nederland 2.080 praktiserende verloskundigen. Onder hen bevinden zich 47 mannen (2%). Vergeleken met de vorige peiling (2004) is het aantal praktiserende verloskundigen met 125 toegenomen, ofwel een groei van 6%.

In figuur 1 is het aantal praktiserende verloskundigen naar geslacht in de periode 1995-2005 in beeld gebracht. In die periode is het totaal aantal verloskundigen met 804 toegenomen. Dit komt neer op een groei van 63%.

Figuur 1: Aantal praktiserende verloskundigen naar geslacht, op 1 januari

Wat de functie van praktiserende verloskundigen betreft, blijkt dat de op 1 januari 2005 het grootste deel (60%) in een eigen praktijk of maatschap werkzaam is (tabel 1). Bijna 30% van de verloskundigen werkt in loondienst; zij werken ofwel in een ziekenhuis (21%) ofwel in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige (8%). Een klein deel (3%) werkt in loondienst van een gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevalling Nederland (STBN) of vergelijkbare

instelling/stichting. De overige verloskundigen (8%) zijn werkzaam als waarneemster (freelancer).

Tabel 1: Verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar functie¹, op 1 januari (1995-2005)

	1 ²		2		3		4		5		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1995	907	71,1			188	14,7	112	8,8	69	5,4	1.276	100,0
1996	937	70,3			185	13,9	118	8,9	92	6,9	1.332	100,0
1997	978	72,1			199	14,7	105	7,7	75	5,5	1.357	100,0
1998	1.001	70,7			208	14,7	101	7,1	106	7,5	1.416	100,0
1999	1.050	69,3			226	14,9	125	8,3	114	7,5	1.515	100,0
2000	1.089	69,1			240	15,2	129	8,2	118	7,5	1.576	100,0
2001	1.148	70,6			249	15,3	130	8,0	100	6,1	1.627	100,0
2002	1.183	68,3			293	16,9	165	9,5	90	5,2	1.731	100,0
2003	1.146	62,8	62	3,4	322	17,6	151	8,3	144	7,9	1.825	100,0
2004	1.187	60,7	69	3,5	384	19,6	182	9,3	133	6,8	1.955	100,0
2005	1.240	59,6	66	3,2	441	21,2	171	8,2	162	7,8	2.080	100,0

¹ Toelichting functies:

1 = eigen praktijk/maatschap

2 = in loondienst van gezondheidscentrum, STBN of vergelijkbare instelling/stichting

3 = klinisch werkzaam

4 = in loondienst van zelfstandig gevestigde verloskundige

5 = waarneemster

² 1995 t/m 2002: inclusief functie 2.

Vestiging en vertrek in de eerstelijns verloskunde

In 2004 hebben 106 verloskundigen zich in een eigen praktijk of maatschap gevestigd. Daarnaast zijn er 10 in loondienst van een gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevaling Nederland (STBN) of een vergelijkbare instelling/stichting begonnen.

Naast de 116 verloskundigen die zich hebben gevestigd, hebben 77 verloskundigen in 2004 de praktijk neergelegd. Per saldo is in 2004 het aantal verloskundigen, werkzaam in een eigen praktijk of maatschap óf in loondienst van een gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevaling Nederland of vergelijkbare instelling/stichting, met 39 toegenomen.

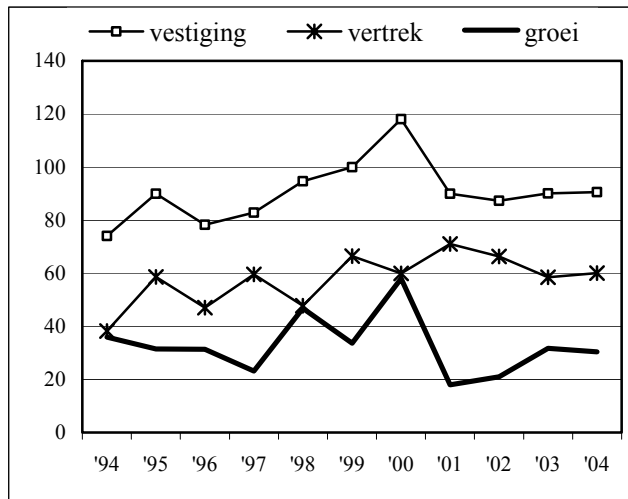
Tabel 2: Aantal nieuw gevestigde verloskundigen en het aantal verloskundigen dat de eerstelijns praktijk heeft neergelegd¹ (1994-2004)

	Praktijk begonnen	Praktijk neergelegd	Saldo
1993	75	45	30
1994	66	34	32
1995	83	54	29
1996	75	45	30
1997	82	59	23
1998	99	50	49
1999	107	71	36
2000	132	67	65
2001	104	83	21
2002	104	79	25
2003	111	72	39
2004	116	77	39

¹ Dit betreft zowel verloskundigen met een eigen praktijk/maatschap als verloskundigen in loondienst van gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevalling Nederland of vergelijkbare instelling/stichting.

In figuur 2 worden de vestigings- en vertrekcijfers over de periode 1994-2004 vergeleken. Daaruit blijkt dat het vestigingscijfer na een sterke toe- en vervolgens afname in de periode 1998-2001 zich lijkt te stabiliseren (figuur 2). Het vertrekcijfer is nogal aan veranderingen onderhevig. Zo neemt het vertrekcijfer het ene jaar af en het andere jaar weer toe. Ondanks deze schommelingen vertoont het vertrekcijfer uit de eerstelijns verloskunde een stijgende lijn.

Figuur 2: Vestigings-, vertrek- en groeicijfers van het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in % (1994-2004)

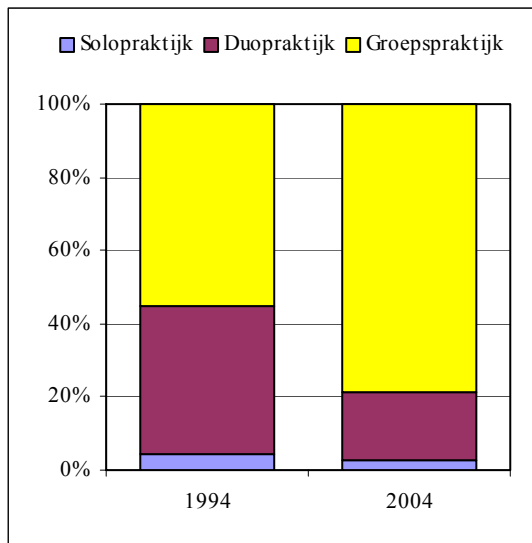
Praktijkvorm nieuw gevestigde verloskundigen

Van de 116 verloskundigen die zich in 2004 zelfstandig hebben gevestigd of in loondienst van een gezondheidscentrum, STBN of vergelijkbare instelling/stichting zijn gaan werken, is het grootste deel (78%) in een groepspraktijk gaan werken. Dit is aanmerkelijk hoger dan 10 jaar geleden (figuur 3). In 1994 begon namelijk 55% van de verloskundigen in een groepspraktijk. Het aantal verloskundigen dat in een solopraktijk is begonnen, is iets afgenomen, namelijk van 5% in 1994 tot 3% in 2004. Ook het aandeel verloskundigen dat zich in een duopraktijk heeft gevestigd is in dezelfde periode afgenomen (van 40% tot 19%).

Van de 91 verloskundigen die in 2004 in een groepspraktijk zijn gestart, blijkt 34% zich in een praktijk met drie en 27% zich in een praktijk met 4 verloskundigen te hebben geves-

tigd. Het grootste deel (38%) is gestart in een praktijk met vijf of meer verloskundigen.

Figuur 3: Praktijkvorm¹ van de verloskundigen die zich in 1994 en 2004 hebben gevestigd

¹ Op moment van vestiging.

Vertrekredenen

Uit tabel 3 blijkt dat van de 77 verloskundigen die in 2004 de eerstelijns praktijk neergelegd hebben, 12% wegens ziekte is gestopt en 10% om leeftijdredenen niet meer als praktiserend verloskundige werkzaam is. Het merendeel (42%) heeft echter aangegeven dat het aanvaarden van een andere functie binnen de verloskunde de voornaamste reden was om met de eerstelijns praktijk te stoppen. Van hen is (59%) klinisch gaan werken en 29% als waarneemster aan de slag gegaan. De overige 12% is in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige gaan werken.

Tabel 3: *Vertrekredenen van verloskundigen die in 2004 de eerstelijnspraktijk hebben neergelegd*

	abs	%
Ziekte	9	11,7
Overlijden	2	2,6
Vertrek buitenland	5	6,5
Gezinsomstandigheden	4	5,2
Leeftijd	8	10,4
Vestiging elders	1	1,3
Docent vroedvrouwenschool	5	6,5
Andere functie als verloskundige	32	41,6
Overig	6	7,8
Onbekend	5	6,5
Totaal	77	100,0

Leeftijd

De beroepsgroep verloskundigen wordt gekenmerkt door een vrij jonge leeftijdsopbouw. Circa 60% van de verloskundigen is jonger dan 40 jaar, terwijl slechts 8% ouder is dan 55 jaar (tabel 4).

Wordt er onderscheid gemaakt naar functie dan blijkt dat vooral waarnemers en verloskundigen die werkzaam zijn in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige een jonge leeftijdsopbouw kennen. Van hen is respectievelijk 72% en 70% jonger dan 40 jaar. Het aandeel 55-plussers is het hoogst onder verloskundigen die in loondienst van een gezondheidscentrum, STBN of een vergelijkbare instelling/stichting werkzaam zijn (14%).

Tabel 4: Leeftijdsverdeling van praktiserende verloskundigen naar functie¹, op 1 januari 2005

	1	2	3	4	5	Totaal ²	
	%	%	%	%	%	abs	%
<25	5,6	4,5	5,0	20,1	30,9	178	8,6
25-29	21,7	25,8	16,7	29,6	24,1	448	21,6
30-34	19,5	13,6	18,3	10,7	10,5	365	17,6
35-39	13,3	15,2	11,9	10,1	6,2	254	12,2
40-44	14,5	15,2	14,6	10,7	9,9	288	13,9
45-49	10,5	7,6	12,6	8,3	4,3	211	10,2
50-54	8,0	4,5	12,6	4,7	6,2	175	8,4
55-59	4,8	7,6	6,4	4,7	1,9	104	5,0
60-64	1,9	6,1	2,1	1,2	4,3	45	2,2
65-69	0,2	-	-	-	1,2	5	0,2
>=70	-	-	-	-	0,6	1	0,0
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2.074	100,0

¹ Toelichting functies:

1 = eigen praktijk/maatschap.

2 = in loondienst van gezondheidscentrum, STBN of vergelijkbare instelling/stichting.

3 = klinisch werkzaam.

4 = in loondienst van zelfstandig gevestigde verloskundige.

5 = waarneemster.

² Van 6 verloskundigen is de leeftijd niet bekend.

Praktijkvorm eerstelijns verloskundigen

Het aandeel eerstelijns verloskundigen dat in een solopraktijk werkt, is tussen 1995 en 2005 afgenomen van 13% tot 4% (tabel 5). Het aandeel dat in een groepspraktijk werkt, is daarentegen sterk gestegen (van 56% in 1995 tot 83% begin 2005). Van de 1.223 verloskundigen die in een groepspraktijk werken, is een kwart werkzaam in een praktijk met drie verloskundigen. Circa 32% werkt in een praktijk met vier verloskundigen en zo'n 43% is werkzaam in een praktijk met vijf of meer verloskundigen.

Het percentage verloskundigen in een duopraktijk is sinds 1990 vrijwel ieder jaar afgenomen. Op 1 januari 2005 werkt 13% van de eerstelijns verloskundigen in een duopraktijk.

Tabel 5: Verdeling van het aantal eerstelijns verloskundigen naar praktijkvorm op 1 januari (1980-2005)

	Solo- praktijk		Duo- praktijk		Groeps- praktijk		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1980	391	67,6	136	23,5	51	8,8	578	100,0
1985	322	46,8	269	39,1	97	14,1	688	100,0
1990	235	27,6	326	38,3	291	34,2	852	100,0
1991	221	24,4	307	33,8	379	41,8	907	100,0
1992	195	20,8	300	31,9	444	47,3	939	100,0
1993	167	17,4	301	31,4	492	51,3	960	100,0
1994	150	14,0	390	36,4	531	49,6	1.071	100,0
1995	135	13,2	316	30,8	575	56,0	1.026	100,0
1996	120	11,2	286	26,8	663	62,0	1.069	100,0
1997	107	9,9	288	26,6	689	63,6	1.084	100,0
1998	101	9,2	298	27,0	704	63,8	1.103	100,0
1999	97	8,2	250	21,2	830	70,5	1.177	100,0
2000	88	7,2	243	19,9	889	72,9	1.220	100,0
2001	84	6,5	225	17,4	983	76,1	1.292	100,0
2002	71	5,2	209	15,4	1.073	79,3	1.353	100,0
2003	81	6,0	209	15,4	1.064	78,6	1.354	100,0
2004	73	5,0	183	12,6	1.194	82,3	1.450	100,0
2005	63	4,3	189	12,8	1.222	82,9	1.474	100,0

Opleidingsplaats

Uitsplitsing naar functie en plaats van opleiding laat zien dat van de praktiserende verloskundigen die de opleiding hebben gevolgd in Rotterdam (67%) of Maastricht (66%), relatief gezien een groter deel in eigen praktijk of maatschap werkzaam is dan de verloskundigen die de opleiding in Amsterdam of het buitenland hebben voltooid (zie tabel 6).

Uit tabel 6 blijkt verder dat van de op 1 januari 2005 praktiserende verloskundigen 18% in het buitenland is opgeleid. Het aandeel verloskundigen dat in het buitenland is opgeleid en in Nederland praktiseert, neemt ieder jaar toe. Tien jaar geleden was bijvoorbeeld nog maar 8% van de praktiserende verloskundigen in het buitenland opgeleid. Van de in het buitenland opgeleide verloskundigen is het merendeel werkzaam in eigen praktijk/maatschap of klinisch werkzaam (respectievelijk 48% en 31%).

Tabel 6: Verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar functie¹ en plaats van opleiding, op 1 januari 2005

	1	2	3	4	5	Totaal	
	%	%	%	%	%	abs	%
Amsterdam	54,4	4,7	23,3	9,5	8,2	550	100,0
Rotterdam	66,7	1,6	15,5	7,5	8,9	576	100,0
Maastricht	65,6	2,3	18,3	6,6	7,2	573	100,0
Buitenland ²	47,5	4,7	31,0	10,2	6,6	381	100,0
Totaal	59,6	3,2	21,2	8,3	7,8	2.080	100,0

¹ Toelichting functies:

1 = eigen praktijk/maatschap.

2 = in loondienst van gezondheidscentrum, STBN of vergelijkbare instelling/stichting.

3 = klinisch werkzaam.

4 = in loondienst van zelfstandig gevestigde verloskundige.

5 = waarneemster.

² Gelijktelling.

Aantal praktijken

Nederland telt op 1 januari 2005 451 verloskundigenpraktijken (tabel 7). Bijna tweederde hiervan bestaat uit groepspraktijken. Dit aandeel neemt vrijwel ieder jaar toe; 10 jaar geleden bedroeg het aandeel groepspraktijken bijvoorbeeld nog maar 36%. Het percentage solopraktijken laat juist een afname zien: van 30% in 1995 tot 14% in 2005.

Tabel 7: Verdeling van het aantal verloskundigenpraktijken naar praktijkvorm, op 1 januari (1980-2005)

	Solo- praktijk		Duo- praktijk		Groeps- praktijk		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1980	391	82,3	68	14,3	16	3,4	475	100,0
1985	322	65,7	137	28,0	31	6,3	490	100,0
1990	236	48,1	165	33,6	90	18,3	491	100,0
1991	224	45,2	157	31,7	115	23,2	496	100,0
1992	200	41,0	154	31,6	134	27,5	488	100,0
1993	170	35,8	157	33,1	148	31,2	475	100,0
1994	155	32,8	159	33,6	159	33,6	473	100,0
1995	141	29,9	163	34,5	168	35,6	472	100,0
1996	124	26,5	148	31,6	196	41,9	468	100,0
1997	112	24,2	149	32,3	201	43,5	462	100,0
1998	106	22,5	159	33,8	206	43,7	471	100,0
1999	99	21,7	128	28,0	230	50,3	457	100,0
2000	89	19,6	127	28,0	238	52,4	454	100,0
2001	85	18,6	116	25,4	256	56,0	457	100,0
2002	74	16,5	106	23,6	269	59,9	449	100,0
2003	83	18,5	105	23,4	260	58,0	448	100,0
2004	73	16,2	92	20,4	287	63,5	452	100,0
2005	63	14,0	95	21,1	293	65,0	451	100,0

Lidmaatschap KNOV

Uit tabel 8 blijkt dat ongeveer 90% van alle praktiserende verloskundigen lid is van de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV). In totaal gaat het om 1.864 verloskundigen. Vooral onder de verloskundigen in een eigen praktijk/maatschap bevinden zich relatief veel KNOV-leden; 97% van hen is lid. Onder klinisch werkzame verloskundigen bevinden zich relatief de minste leden; 71% heeft een KNOV-lidmaatschap.

Tabel 8: *Verdeling van het aantal verloskundigen naar functie¹ en KNOV-lidmaatschap, 1 januari 2005*

	Lid		Geen lid		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
1	1.199	96,7	41	3,3	1.240	100,0
2	57	86,4	9	13,6	66	100,0
3	313	71,0	128	29,0	441	100,0
4	147	86,0	24	14,0	171	100,0
5	148	91,4	14	8,6	162	100,0
Totaal	1.864	89,6	216	10,4	2.080	100,0

¹ Toelichting functies:

1 = eigen praktijk/maatschap.

2 = in loondienst van gezondheidscentrum, STBN of vergelijkbare instelling/stichting.

3 = klinisch werkzaam.

4 = in loondienst van zelfstandig gevestigde verloskundige.

5 = waarneemster.

Spreiding en dichtheid

Het aandeel verloskundigen met een eigen praktijk of maatschap is het grootst in Limburg en Zuid-Holland (72%). In de provincie Zeeland treffen we relatief de meeste klinisch werkzamen aan (56%). Gelderland staat bovenaan wat betreft het aandeel verloskundigen dat in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige werkt (16%). Tot slot blijkt het aandeel verloskundigen dat in loondienst van een gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevalling Nederland of vergelijkbare instelling/stichting werkzaam is, in Flevoland het hoogst te zijn: 44% (tabel 9).

Tabel 9: *Verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar provincie en functie¹, op 1 januari 2005*

	1	2	3	4	Totaal	
	%	%	%	%	abs	%
Groningen	53,7	22,0	22,0	2,4	41	100,0
Friesland	50,8	9,5	31,7	7,9	63	100,0
Drenthe	66,7	4,4	24,4	4,4	45	100,0
Overijssel	81,8	-	11,6	6,6	121	100,0
Flevoland	28,9	44,4	20,0	6,7	45	100,0
Gelderland	65,6	-	18,8	15,6	256	100,0
Utrecht	64,4	2,5	27,5	5,6	160	100,0
N-Holland	56,0	5,0	27,0	12,0	359	100,0
Z-Holland	71,5	1,8	18,2	8,4	379	100,0
Zeeland	33,3	-	55,6	11,1	27	100,0
N-Brabant	68,1	-	25,8	6,1	310	100,0
Limburg	71,7	-	22,1	6,2	113	100,0
Nederland	64,6	3,4	23,0	9,0	1.919	100,0

¹ Toelichting functies:

1 = eigen praktijk/maatschap.

2 = in loondienst van gezondheidscentrum, STBN of vergelijkbare instelling/stichting.

3 = klinisch werkzaam.

4 = in loondienst van zelfstandig gevestigde verloskundige.

Eerstelijns verloskundigen naar praktijkvorm en provincie

In Friesland (7%) en Limburg (11%) werken relatief veel eerstelijns verloskundigen in een solopraktijk. De provincie Limburg kent eveneens het grootste aandeel verloskundigen in een duopraktijk (25%). In de provincies Flevoland en Zeeland is het aandeel eerstelijns verloskundigen in een groepspraktijk het grootst: 100%. Noord-Holland en Overijssel volgen met respectievelijk 91% en 90% (tabel 10).

Tabel 10: Relatieve verdeling van het aantal eerstelijns verloskundigen naar provincie en praktijkvorm, op 1 januari 2005

	solo- praktijk	duo- praktijk	groeps- praktijk	Totaal	
	%	%	%	abs	%
Groningen	3,4	20,7	75,9	29	100,0
Friesland	7,0	14,0	79,1	43	100,0
Drenthe	-	23,5	76,5	34	100,0
Overijssel	4,7	5,6	89,7	107	100,0
Flevoland	-	-	100,0	36	100,0
Gelderland	3,8	11,5	84,6	208	100,0
Utrecht	0,9	10,3	88,8	116	100,0
N-Holland	3,4	6,1	90,5	263	100,0
Z-Holland	5,8	14,1	80,1	311	100,0
Zeeland	-	-	100,0	12	100,0
N-Brabant	3,4	19,8	76,7	232	100,0
Limburg	11,4	25,0	63,6	88	100,0
Nederland	4,3	12,8	82,9	1.479	100,0

Verloskundigendichtheid

Op 1 januari 2005 telt Nederland 1.823 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15 t/m 39 jaar) per eerstelijns verloskundige. Tien jaar geleden lag dat aantal fors hoger; toen bedroeg de verloskundigendichtheid nog 3.174. Maken we onderscheid naar provincie, dan blijkt dat de verloskundigendichtheid in de provincies Gelderland (1.529) en Noord-Brabant (1.665) het hoogst is. Zeeland kent met 4.596 vrouwen in de vruchtbare leeftijd per eerstelijns verloskundige veruit de laagste verloskundigendichtheid. In Zeeland zijn echter relatief veel verloskundigen klinisch werkzaam.

Tabel 11: *Verhouding tussen het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15-39 jaar) en het aantal eerstelijns verloskundigen¹ per provincie, op 1 januari 2005¹*

	Aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd	Aantal eerstelijns verloskundigen	Verloskundigen-dichtheid
Groningen	98.956	29	3.412
Friesland	100.112	43	2.328
Drenthe	70.294	34	2.067
Overijssel	181.122	107	1.693
Flevoland	66.718	36	1.853
Gelderland	318.074	208	1.529
Utrecht	211.335	116	1.822
Noord-Holland	445.549	263	1.694
Zuid-Holland	590.451	311	1.899
Zeeland	55.146	12	4.596
Noord-Brabant	386.244	232	1.665
Limburg	168.654	88	1.917
Nederland (totaal)	2.692.655	1.479	1.821

¹ Per provincie wordt het aantal eerstelijns verloskundigen vermeld dat daar werkzaam is. Indien een verloskundige in meer dan één regio werkt, dan telt hij/zij voor alle betreffende provincies mee. Hierdoor kan het aantal dat genoemd wordt achter Nederland afwijken van het aantal in tabel 1 wordt genoemd.

Bron: CBS, NIVEL.

Binnen niet-stedelijke gemeenten is het door de geringe bevolkingsdichtheid en de oudere leeftijdsopbouw van de bevolking, voor een verloskundige moeilijk een rendabele praktijk op te bouwen. Dit zien we dan ook terug aan de lagere verloskundigendichtheid in de niet-stedelijke gemeenten; 3.058 vrouwen in de vruchtbare leeftijd per eerstelijns verloskundige (tabel 12). Naast de niet-stedelijke gemeenten worden ook de zeer stedelijke gemeenten gekenmerkt door een lage verloskundigendichtheid (2.143).

De hoogste dichtheid komt voor in de matig stedelijke gemeenten. Daar is de verhouding één verloskundige per 1.552 vrouwen in de leeftijd van 15-39 jaar.

Tabel 12: Verhouding tussen het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15-39 jaar) en het aantal eerstelijns verloskundigen¹ naar stedelijkheid², op 1 januari 2005

Stedelijkheid van de gemeente	Aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd	Aantal eerstelijns verloskundigen	Verloskundigen-dichtheid
Zeer sterk stedelijk	576.560	269	2.143
Sterk stedelijk	751.761	451	1.667
Matig stedelijk	551.065	355	1.552
Weinig stedelijk	513.564	308	1.667
Niet-stedelijk	299.705	98	3.058
Nederland (totaal)	2.692.655	1.481	1.818

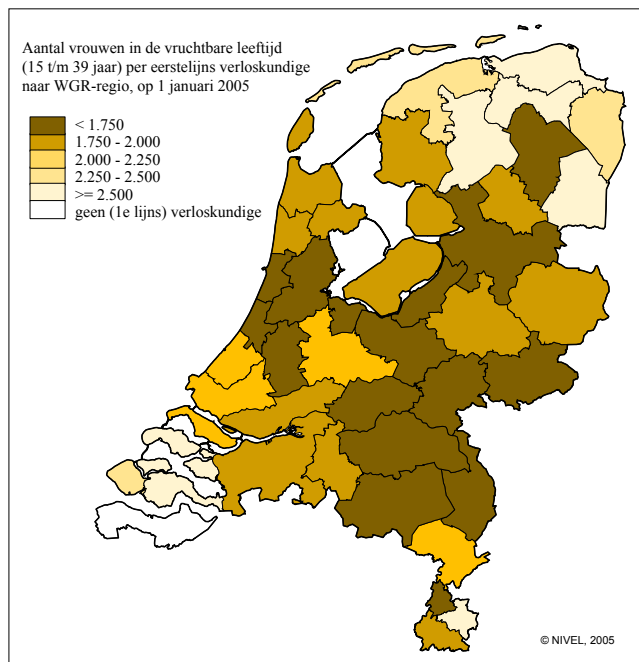
¹ Per type stedelijkheid wordt het aantal eerstelijns verloskundigen vermeld dat werkzaam is. Indien een verloskundige in meer dan één gemeente werkt en de gemeenten hebben een verschillende stedelijkheid, dan telt hij/zij voor alle betreffende typen mee. Hierdoor kan het aantal dat genoemd wordt achter Nederland afwijken van het aantal in tabel 1 wordt genoemd.

² Zie voor nadere toelichting het onderdeel 'Begrippen'.

Bron: CBS, NIVEL.

Figuur 4 illustreert nog eens de variatie in verloskundigen-dichtheid in Nederland, nu per WGR-regio (regio-indeling in het kader van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen). Hierbij dient opgemerkt te worden dat geen rekening gehouden is met het werkgebied van de verloskundige. Uitgangspunt is het praktijkadres van de verloskundige.

Figuur 4: Verloskundigendichtheid (aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar per eerstelijns verloskundige) naar WGR-regio¹, op 1 januari 2005

¹ Regio-indeling in het kader van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

3. AFGESTUDEERDE VERLOSKUNDIGEN

Aantal

In 2004 hebben 114 verloskundigen de Nederlandse opleiding voltooid. Daarnaast hebben 21 verloskundigen een gelijkstelling gekregen (tabel 13).

Tabel 13: Verdeling van de afgestudeerden naar jaar van voltooiing van de opleiding (of gelijkstelling) en plaats van opleiding (1994-2004)

Plaats van opleiding	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04
Amsterdam	27	28	1	26	34	28	28	35	32	35	37
Rotterdam	21	24	7	28	33	37	34	33	27	33	40
Maastricht	19	28	1	22	31	37	40	40	40	28	37
Sub-totaal	67	80	9	76	98	102	102	108	99	96	114
Buitenland ¹	29	50	26	27	26	27	36	37	38	25	21
Totaal	96	130	35	103	124	129	138	145	137	121	135

¹ Gelijkstelling.

Werkzaamheden

Sinds de start van de NIVEL-registratie afgestudeerde verloskundigen in 1986 zijn 1.880 verloskundigen afgestudeerd of hebben een gelijkstelling gekregen. Van hen is circa 82% op 1 januari 2005 als praktiserend verloskundige werkzaam (tabel 14). Van de praktiserende verloskundigen is circa 60% werkzaam in een eigen praktijk of maatschap. Uit de tabel blijkt verder dat 19% klinisch werkzaam is, 9% in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige werkt en 9% waarneemster is. Tot slot heeft 3% een dienstverband bij een gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevalling Nederland, of vergelijkbare instelling/stichting.

Tabel 14: Absolute en relatieve verdeling van de sinds 1987 afgestudeerde verloskundigen naar functie, op 1 januari 2005

	abs	%
-Eigen praktijk/maatschap	933	49,6
-In loondienst van gezondheidscentrum Stichting Thuisbevalling Nederland, of vergelijkbare instelling/stichting	49	2,6
-Klinisch werkzaam	290	15,4
-In loondienst van zelfstandig gevestigde verloskundige	143	7,6
-Waarneemster	134	7,1
-Nog niet/niet meer werkzaam	331	17,6
Totaal	1.880	100,0

Maken we onderscheid naar jaar van afstuderen, dan blijkt dat van de verloskundigen die in 2004 zijn afgestudeerd, op 1 januari 2005 vrijwel iedereen (96%) als praktiserend verloskundige werkzaam is (tabel 15).

Zo'n 31% werkt in een eigen praktijk of maatschap en is 4% klinisch werkzaam. Uit tabel 15 valt verder op te maken dat 15% in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige werkt en 43% waarneemster is. De overige 3% werkt in loondienst van een gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevalling Nederland of een vergelijkbare instelling/stichting.

Tabel 15: Relatieve verdeling van werkzaamheden van afgestudeerde verloskundigen (of gelijkstelling) vanaf 1987, op 1 januari 2005 naar jaar van voltooiing van de opleiding

	0		1		2		3		4		5		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1987	23	35,4	30	46,2	-	-	7	10,8	3	4,6	2	3,1	65	100,0
1988	29	40,8	25	35,2	-	-	14	19,7	1	1,4	2	2,8	71	100,0
1989	22	28,9	30	39,5	1	1,3	15	19,7	4	5,3	4	5,3	76	100,0
1990	32	34,4	39	41,9	1	1,1	13	14,0	5	5,4	3	3,2	93	100,0
1991	28	34,6	38	46,9	1	1,2	9	11,1	4	4,9	1	1,2	81	100,0
1992	27	32,5	35	42,2	2	2,4	13	15,7	2	2,4	4	4,8	83	100,0
1993	23	25,0	45	48,9	3	3,3	16	17,4	4	4,3	1	1,1	92	100,0
1994	20	20,8	51	53,1	1	1,0	20	20,8	1	1,0	3	3,1	96	100,0
1995	27	20,8	69	53,1	4	3,1	21	16,2	7	5,4	2	1,5	130	100,0
1996	12	34,3	13	37,1	4	11,4	3	8,6	2	5,7	1	2,9	35	100,0
1997	16	15,5	59	57,3	2	1,9	18	17,5	0	0,0	8	7,8	103	100,0
1998	13	10,5	83	66,9	2	1,6	22	17,7	4	3,2	-	-	124	100,0

Vervolg tabel 15

	0		1		2		3		4		5		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1999	12	9,3	84	65,1	2	1,6	22	17,1	4	3,1	5	3,9	129	100,0
2000	15	10,8	83	59,7	6	4,3	14	10,1	16	11,5	5	3,6	139	100,0
2001	11	7,5	85	57,8	5	3,4	16	10,9	20	13,6	10	6,8	147	100,0
2002	8	5,3	69	46,0	5	3,3	35	23,3	22	14,7	11	7,3	150	100,0
2003	8	6,1	53	40,5	6	4,6	26	19,8	24	18,3	14	10,7	131	100,0
2004	5	3,7	42	31,1	4	3,0	6	4,4	20	14,8	58	43,0	135	100,0

Toelichting functies:

0 = nog niet/niet meer werkzaam.

1 = eigen praktijk/maatschap.

2 = in loondienst van gezondheidscentrum, Stichting Thuisbevallig Nederland, of vergelijkbare instelling/stichting.

3 = klinisch werkzaam.

4 = in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

5 = waarnemster.

Zoekgedrag afgestudeerde verloskundigen

In dit deel van de brochure is informatie opgenomen over de arbeidsmarktsituatie van (sinds 1986) afgestudeerde verloskundigen die na hun opleiding nog niet als praktiserend verloskundige werkzaam zijn geweest (en daartoe de plannen niet hebben opgegeven) of alleen als waarneemster gewerkt hebben.

Aantal op zoek

Op 1 januari 2005 zijn er in totaal 90 afgestudeerde verloskundigen die na hun opleiding nog niet als praktiserend verloskundige werkzaam zijn geweest of alleen als waarneemster gewerkt hebben. Van hen is 60% op zoek naar een (andere) functie binnen de verloskunde of heeft plannen daartoe. Circa 39% van de afgestudeerde verloskundigen is niet op zoek.

Tabel 16: Zoeksituatie afgestudeerde verloskundigen, op 1 januari 2005

	Op zoek		Niet op zoek		Onbekend		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Waarneemster	48	59,3	32	39,5	1	1,2	81	100,0
Niet-praktiserend ¹	6	66,7	3	33,3	-	-	9	100,0
Totaal	54	60,0	35	38,9	1	1,1	90	100,0

¹ Zowel aspirant verloskundigen, als verloskundigen met een andere functie binnen de verloskunde (bijv. beleid, echografist).

Van de 54 afgestudeerde verloskundigen die op de peildatum op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde of daartoe plannen hebben, is de meerderheid (89%) op 1 januari 2005 als waarneemster werkzaam. De overige afgestudeerde verloskundigen (11%) hebben op dat moment geen baan als praktiserend verloskundige.

Gewenste functie

Afgestudeerde verloskundigen die op 1 januari 2005 op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde of daartoe plannen hebben, zijn vooral op zoek naar een eigen

praktijk of maatschap; 69% geeft aan zich op die manier te willen vestigen. Circa 11% wil als waarneemster (blijven) werken (tabel 17).

Tabel 17: Gewenste functie van afgestudeerde verloskundigen die op 1 januari 2005 op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde of plannen daartoe hebben

	Niet- praktiserend	Waar- neemster	Totaal
Gewenste functie:			
-Eigen praktijk/ maatschap	2	35	37
-Loondienst gzc, STBN, etc.	-	2	2
-Klinisch werkzaam	2	-	2
-Loondienst zelfst. gevest. verloskundige	-	1	1
-Waarneemster	-	6	6
-Geen voorkeur	1	-	1
-Onbekend	1	4	5
Totaal	6	48	54

Gewenste praktijkvorm

Van de 37 verloskundigen die op de peildatum naar een zelfstandige vestiging op zoek zijn of plannen hebben om naar een eigen praktijk op zoek te gaan, blijkt 95% een voorkeur voor een groepspraktijk te hebben. Geen van de 37 verloskundigen is op zoek naar een solopraktijk of duopraktijk. Van 2 verloskundigen is onbekend wat de gewenste praktijkvorm is.

Fulltime of parttime

Van alle verloskundigen die op de peildatum op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde of plannen daartoe hebben, wil 52% graag fulltime werken en 17% parttime. Circa 32% heeft geen voorkeur of niets opgegeven.

Gewenste vestigingslocatie

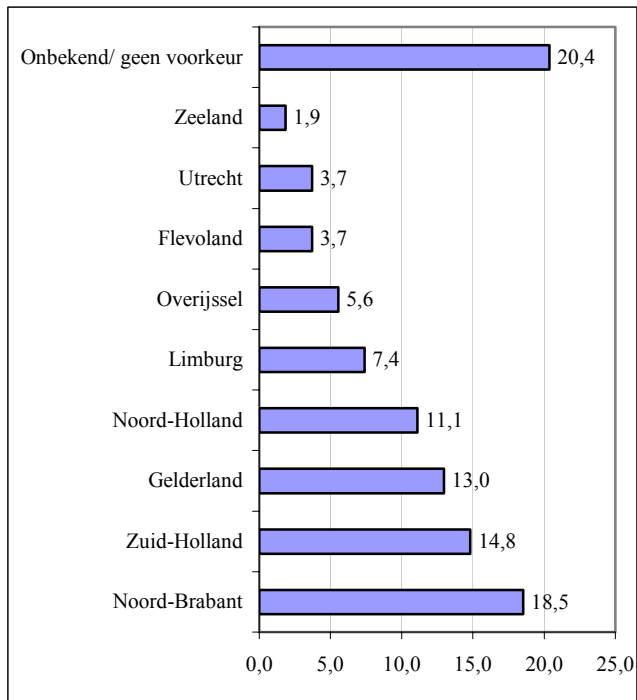
Wat de voorkeur voor het werken op het platteland of in de steden betreft, blijkt dat 26% van de afgestudeerde verloskundigen die op de peildatum op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde, op het verstedelijkt platteland wil werken. Eveneens 26% wil het liefst in een middelgrote stad werkzaam zijn en iets minder dan één op de vijf geeft de voorkeur aan het werken in een kleine stad (tabel 18).

Tabel 18: Gewenste type gemeente waar afgestudeerde verloskundigen aan de slag willen gaan, op 1 januari 2005

	abs	%
-Platteland	2	3,7
-Verstedelijkt platteland	14	25,9
-Kleine steden	10	18,5
-Middelgrote steden	14	25,9
-Grote steden	10	18,5
-Onbekend/geen voorkeur	4	7,4
Totaal	54	100,0

Van alle provincies geniet de provincie Noord-Brabant de meeste voorkeur (figuur 5). Van de verloskundigen die op de peildatum op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde, zou 19% daar graag willen werken. De provincie Zuid-Holland volgt met 15%. Naast Groningen en Friesland en Drenthe – deze worden helemaal niet genoemd – lijken de provincies Zeeland (2%) Utrecht (4%) en Flevoland (4%) het minst aantrekkelijk te zijn voor afgestudeerde verloskundigen die op zoek zijn.

Figuur 5: Gewenste provincie waar afgestudeerde verloskundigen aan de slag willen gaan, op 1 januari 2005

4. SAMENVATTING

Ter afsluiting de voornaamste bevindingen uit de peiling van 1 januari 2005:

- Op 1 januari 2005 zijn er 2.080 werkzame verloskundigen in Nederland (inclusief waarneemsters). Van hen zijn er slechts 47 van het mannelijk geslacht. Dit percentage (2%) is de laatste jaren nauwelijks veranderd.
- De meerderheid van de verloskundigen is werkzaam in een eigen praktijk of maatschap (60%). Circa 21% is klinisch werkzaam.
- In 2004 hebben 106 verloskundigen zich in eigen praktijk of maatschap gevestigd en zijn 10 verloskundigen in loondienst van een gezondheidscentra, Stichting Thuisbevalling Nederland of een vergelijkbare instelling/stichting gaan werken. Daar staat tegenover dat 77 verloskundigen de praktijk hebben neergelegd. Per saldo is het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in 2004 met 39 toegenomen.
- Van diegenen die zich in 2004 vestigden is 78% begonnen in een groepspraktijk.
- Verloskundigen worden gekenmerkt door een jonge leeftijdsopbouw: 60% is jonger dan 40 jaar; 8% is ouder dan 55 jaar.
- Van de eerstelijns verloskundigen werkt 4% solo, 13% in een duopraktijk en 83% in een groepspraktijk. Van degenen die in een groepspraktijk werken, is 25% werkzaam in een praktijk met drie verloskundigen, 32% in een praktijk met 4 verloskundigen en werkt 43% in een praktijk met 5 of meer verloskundigen.
- Op 1 januari 2005 zijn er in Nederland 451 verloskundigenpraktijken. Het aandeel solopraktijken is afgenomen van 30% in 1995 tot 14% in 2005. Daarentegen is het aandeel groepspraktijken sterk gestegen van 36% in 1995 tot 65% in 2005.
- Op 1 januari 2005 bedraagt het aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar per eerstelijns verloskundige 1.823. De verloskundigendichtheid is het

- laagst in de plattelandsgebieden (3.058). De provincies met de laagste verloskundigendichtheid zijn Zeeland (4.596), Groningen (3.412) en Friesland (2.328).
- In 2004 hebben 114 verloskundigen hun opleiding voltooid en hebben 21 verloskundigen een gelijkstelling gekregen.
 - Van de in 2004 afgestudeerden is 96% op 1 januari 2005 werkzaam als verloskundige; 31% is werkzaam in een eigen praktijk of maatschap.
 - Op 1 januari 2005 zijn er 54 afgestudeerde verloskundigen op zoek naar een (andere) baan binnen de verloskunde. Van hen wil 69% zich zelfstandig vestigen, terwijl 11% als waarneemster werkzaam wil zijn.

5. BEGRIPPEN

Verloskundige - Medicus die op grond van de wet of regelgeving de bevoegdheid is verleend, de verloskunde als verloskundige uit te oefenen.

Afgestudeerde verloskundige - een verloskundige die de verloskundige opleiding (sinds 1986) heeft gevolgd en nog niet werkzaam is als verloskundige (en daartoe de plannen niet hebben opgegeven) óf alleen als waarneemster gewerkt heeft.

Gelijkstelling - Bevoegdheid, verleend aan een in het buitenland opgeleide verloskundige, om in Nederland de verloskunde uit te oefenen.

Zelfstandig gevestigde verloskundige - Verloskundige die een overeenkomst heeft met het ziekenfonds en alleen of in een maatschap een praktijk uitoefent. Verloskundigen die in een gezondheidscentrum werkzaam zijn, of voor Stichting Thuisbevalling Nederland of een vergelijkbare instelling/stichting werken, worden eveneens hiertoe gerekend.

Klinisch werkzame verloskundige - Verloskundige in dienstverband van een ziekenhuis.

Verloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige - Verloskundige die voor onbepaalde tijd bij (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) werkt.

Waarneemster - Verloskundige die voor een bepaalde tijd werkzaam is bij (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n). In deze brochure worden met de term “waarneemster” zowel vrouwelijke als mannelijke verloskundigen bedoeld.

Solopraktijk - Praktijk van één eerstelijns verloskundige.

Duopraktijk - Praktijk van twee eerstelijns verloskundigen.

Groepspraktijk - Praktijk van drie of meer eerstelijns verloskundigen.

Vrouwen in de vruchtbare leeftijd - Vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar.

Omgevingsadressendichtheid - Typologie van gemeenten waarin de mate van stedelijkheid is weergegeven. Deze maatstaf is gedefinieerd als de gemiddelde adressendichtheid binnen een cirkel met een straal van 1 km. Met de maatstaf wordt beoogd de mate van concentratie van menselijke activiteiten weer te geven. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is gedefinieerd als het gemiddelde van de omgevingsadressendichtheid van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Hierbij worden de volgende vijf categorieën onderscheiden (CBS):

Niet-stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van minder dan 500 adressen per km² (bijv. Lopik en Wieringen);

Weinig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000 adressen per km² (bijv. Rozendaal en Stadskanaal);

Matig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 1.000 tot 1.500 adressen per km² (bijv. Ede en Lelystad);

Sterk stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 1.500 tot 2.500 adressen per km² (bijv. Apeldoorn en Gouda);

Zeer sterk stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 2.500 adressen of meer per km² (bijv. Amsterdam en Delft).